

Οι Πατέρες της Εκκλησίας και ο σεβασμός στην επίγεια πατρίδα

Εισαγωγή

Στις μέρες μας, είναι γνωστό ότι η ελληνική ιστορία διαστρέφεται συστηματικά από ανθρώπους που για διάφορους λόγους, προσπαθούν με τη μέθοδο των ωμών παραχαράξεων να την αλλάξουν. Ένας από τους κλασικούς τους στόχους είναι η Εκκλησία και οτιδήποτε σχετίζεται με τον Χριστιανισμό και γι' αυτό, στην προσπάθειά τους να διαστρεβλώσουν την ιστορία της Τουρκοκρατίας με τα γνωστά παραμύθια περί «εθελοδοουλίας», προβάλλουν την δικαιολογία ότι οι Χριστιανοί αδιαφορούν για την επίγεια πατρίδα τους επειδή νοιάζονται μόνο για την ουράνια.

Βεβαίως, τα «επιχειρήματα» αυτά είναι φτωχά και επιφανειακά, **διότι Χριστιανοί κράτησαν το Βυζάντιο ζωντανό επί 11 αιώνες, Χριστιανοί έκαναν τις απανωτές επαναστάσεις στην Τουρκοκρατία, Χριστιανοί έκαναν το '21, τον Μακεδονικό Αγώνα, τους Βαλκανικούς Πολέμους, τον αγώνα του '40.** Άρα, δεν προκύπτει από πουθενά άρνηση της επίγειας πατρίδας επειδή ο Χριστιανός έχει εσχατολογικό προορισμό την Ουράνια Πατρίδα.

Στο σημείο αυτό, ο «σοφός» συνομιλητής θα κάνει ότι δεν βλέπει την απάντηση και θα συνεχίσει απτόητος «θυμίζοντας» μας ότι ο Απόστολος Παύλος λέει ότι «ουκ ένι Ιουδαίος ουδέ Έλλην» (Γαλ. 3,28), άρα, συμπεραίνει, τους Χριστιανούς δεν τους νοιάζουν έθνη και πατρίδες.

Βεβαίως, ο συνομιλητής αγνοεί ότι το εδάφιο αυτό δεν καταργεί τις επίγειες πατρίδες και τα έθνη της γης, διότι αν ήταν έτσι, τότε και το εδάφιο «ουκ ένι άρσεν και θήλυ» (Γαλ. 3,28) θα σήμαινε ότι ο Χριστιανός είναι επίσης υποχρεωμένος να μην αναγνωρίζει τις διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα σε άνδρες και γυναίκες. Κατά συνέπεια, τα εδάφια αυτά προσδιορίζουν απλώς την ισότητα με την οποία αντιμετωπίζονται όλα τα έθνη και τα δύο φύλα από τον Θεό. Επίσης, το Γαλ. 3,28 διαλύει τυχόν ψευδαισθήσεις μας, ώστε να μην νομίζει κάποιος ότι αν είναι π.χ. «Έλλην» ο Θεός τον αγαπάει περισσότερο, μην νομίζει κάποιος ότι αν είναι άντρας ο Θεός του αναγνωρίζει ανωτερότητα σε σχέση με τη γυναίκα, μην νομίζει κανένας ότι οι δούλοι (αλλά και οι φτωχοί εργαζόμενοι, ντόπιοι ή μετανάστες, που κάποιοι τους αντιμετωπίζουν σαν δούλους) έχουν για τον Θεό μικρότερη αξία...

Είναι επίσης χαρακτηριστική η αγάπη με την οποία ο Απόστολος Παύλος μιλάει για την πατρίδα του και την εθνικότητα του, λέγοντας «εγώ άνθρωπος μεν ειμι Ιουδαίος Ταρσεύς, της Κιλικίας ουκ ασήμου πόλεως πολίτης» (Πράξ. 21,39) ενώ και στους Αθηναίους δήλωσε καθαρά ότι τα διαφορετικά έθνη και οι επίγειες πατρίδες έχουν οριστεί από τον Θεό ο οποίος δημιούργησε, «παν έθνος ανθρώπων [...] ορίσας [...] τας οροθεσίας της κατοικίας αυτών» (Πράξ. 17,26).

Στο ίδιο ακριβώς πνεύμα κινήθηκαν και οι μεγάλοι Πατέρες της Εκκλησίας οι οποίοι μας δίδαξαν να τιμούμε την επίγεια πατρίδα μας και μάλιστα να την προστατεύουμε όταν αυτή κινδυνεύει, όπως προκύπτει

και από τα Λουκ. 3,14, Ματθ. 8,5-10 και Πραξ. 10,1-7, όπου φαίνεται καθαρά για ποιον λόγο η Εκκλησία, από την ίδρυση της, «ποτέ και σε καμία περίπτωση δεν αποδοκίμασε τη στρατιωτική ιδιότητα, και δεν εξανάγκασε σε παραίτηση όσα μέλη της έγιναν χριστιανοί, ενώ υπηρετούσαν στο στράτευμα»[1] (βλ. και [ΕΔΩ](#)).

Ακριβώς η θέση αυτή προκύπτει από τη διδασκαλία όλων των μεγάλων Πατέρων της Εκκλησίας, και έτσι μπορούμε να πούμε ότι αυτή η «Συμφωνία Πατέρων» μας βεβαιώνει ότι μία από τις σημαντικές υποχρεώσεις των Χριστιανών είναι η αγάπη, η προστασία και η υπεράσπιση της επίγειας πατρίδας.

1. Ιωάννης Χρυσόστομος: Ο καθένας μπορεί να χρησιμοποιήσει όπλο, όμως παράδειγμα αρετής είναι εκείνος που θ' αγωνιστεί μ' αυτό για την προστασία της πατρίδας του.

Ούκοῦν μέσον τὸ σῶμα κακίας καὶ ἀρετῆς, καθάπερ οὖν καὶ τὰ ὄπλα· ἐκάτερα δὲ τὰ ἔργα παρὰ τὸν χρώμενον γίνεται· ὥσπερ ἂν εἶ καὶ στρατιώτης ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀγωνιζόμενος, καὶ ληστής κατὰ τῶν ἔνοι-κούντων ὀπλιζόμενος, τοῖς αὐτοῖς φράττοιτο ὄπλοις.

(Ιωάννης Χρυσόστομος, «Ερμηνεία εις την προς Ρωμαίους επιστολήν», PG 60,487)

2. Μέγας Φώτιος: Ο ηγεμόνας, οφείλει να μετατρέπει τις εμφύλιες διαμάχες, σε αγωνιστικότητα προς υπεράσπιση της πατρίδας.

Τὰς πρὸς ἀλλήλους τῶν ἀρχομένων ἔρεις εἰς τοὺς πολεμίους τρέ-πων, ἐν τοῖς ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἀγῶσι μετατίθει.

(Μέγας Φώτιος, επιστολή Η', κεφ. ξβ', στο: Βαλέττας Ιωάννης (επιμ.), «Φώτιου του σοφωτάτου και αγιωτάτου Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως Επιστολαί», εν Λονδίνω 1864, σελ. 236)

3. Γρηγόριος Νύσσης: Ανόσια πράξη η προδοσία της πατρίδας.

Εἰ δέ τινες κακῶς ἐπιδημοῦντες τῷ βίῳ, τυραννικοί τε καὶ πικροὶ τὴν προαίρεσιν, πάσαις ἀκολασίαις δεδουλωμένοι, θυμῷ παραπλήγες, φειδόμενοι τῶν ἀνηκέστων κακῶν οὐδενός, λησταὶ καὶ ἀνδρο-

φόνοι, καὶ πατρίδων προδόται, ἢ εἴ τι τούτων ἐστὶν ἐναγέστερον (οἶον πατροφόνοι τε καὶ μητρολῶναι, καὶ παιδοκτόνοι, καί....

**(Γρηγόριος Νύσσης, «Περὶ τῶν νηπίων προ ὥρας αφαρπαζομένων»,
PG 46,188A)**

4. Μέγας Βασίλειος: Ἄξιός αὐτός που τιμᾷ τὴν πατρίδα ἐξ ἴσου με τοὺς γονεῖς του.

Καὶ τίς οὕτω φιλόπολις, ὅς τὴν ἐνεγκοῦσαν καὶ θρεψαμένην πατρίδα ἴσα γονεῦσι τιμῶν.

(Μέγας Βασίλειος, Επιστολὴ «Σωφρονίῳ μαγίστρῳ», PG 32,492A)

5. Γρηγόριος Θεολόγος: Κοινὴ μητέρα ὅλων μας εἶναι ἡ Πατρίδα.

Μήτηρ δὲ ἄλλη μὲν ἄλλου· κοινὴ δὲ πάντων, πατρίς.

(Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, Επιστολὴ «Σωφρονίῳ», PG 37,77B)

Επίλογος: εθνισμός-εθνικισμός-διεθνισμός.

Τα παραδείγματα θα μπορούσαν να εἶναι πολὺ περισσότερα, ὅμως ἐπιλέξαμε ἀκριβῶς τοὺς μεγάλους Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας για να μην χρειάζονται περισσότερα. Ἡ συμφωνία τους ως προς τὴν τιμὴ καὶ τὴν υπεράσπιση τῆς πατρίδας ἀρκεῖ ὥστε να ἀποτελέσει για ἐμᾶς ἐγκυρὴ χριστιανικὴ διδασκαλία.

Θυμίζουμε ὅτι τα διδάγματα αὐτά τα εἶδαμε καθαρὰ καὶ στο σχετικὸ μας ἀρθρο για τὴν Ἄλωση τῆς Πόλης στα 1453, ὅπου οἱ τόσο συκοφαντημένοι ἀπὸ τοὺς ἀντιπάλους τοὺς Ἀθηνῶτες, ἦταν στην πραγματικότητα πατριώτες, ἀγωνιστές καὶ γενναῖοι, ὅπως ὁ Ἰωσήφ Βρυέννιος, ὅπως καὶ ὁ Γεννάδιος Σχολάριος που παρέμεινε στην πολιορκημένη πόλη ἕως το τέλος, μαζί με τὸν ἀνδρεῖο ἐθνομάρτυρα Λουκά Νοταρά καὶ τὸν ἡρωικὸ αυτοκράτορα Κων/νο Παλαιολόγο.

Θα μπορούσαμε να προσθέσουμε ἄλλωστε ὅτι καὶ τὸ γνωστότατο Κοντάκιο «Τῆ Ὑπερμάχῳ», ἔχει ως ἀφορμὴ τὴ σωτηρία τῆς μονίμως ἀμυνόμενης Κωνσταντινούπολης καὶ τὸ ἴδιο αὐτὸ Κοντάκιο που ἔχει ἀσφαλῶς καὶ πνευματικὴ ἐννοια, ψάλλεται καὶ στις δοξολογίες τῆς 25ης Μαρτίου καὶ τῆς 28ης Οκτωβρίου.

Όμως, η Ορθόδοξη Εκκλησία με τη διδασκαλία της, απορρίπτει ξεκάθαρα την εθνική και φυλετική αλαζονεία (εθνοφυλετισμός) όπως και το ενδεχόμενο της βίαιης επιβολής τους, έννοιες που στη σημερινή ελληνική γλώσσα εμπεριέχονται στον όρο «εθνικισμός», ο οποίος επιπλέον εκφράζει και την τάση εδαφικής επέκτασης σε βάρος άλλων. Κάτι τέτοιο είναι εντελώς ασύμβατο με την Πατερική Ορθοδοξία που ευλόγησε μόνο αμυντικούς και απελευθερωτικούς αγώνες.

Στην ελληνική γλώσσα, σε σχέση με το έθνος και την πατρίδα, πιο συμβατός με τη γνήσια εκκλησιαστική παράδοση είναι ο όρος «εθνικισμός», επειδή εμπεριέχει τον πατριωτισμό, τη φιλοπατρία και την προσπάθεια για διατήρηση της εθνικής συνείδησης και ταυτότητας. Φυσικά, καμία επιστημονική ορολογία δεν είναι δυνατόν ν' αντικαταστήσει ή να ταυτιστεί πλήρως με το περιεχόμενο της διδασκαλίας της Εκκλησίας, η οποία πάνω απ' όλα είναι Σώμα Χριστού.

Η Ορθόδοξη Εκκλησία πάντως **δεν αποδέχεται τον εθνικισμό** (υπεροχή ενός έθνους), **δεν αποδέχεται τον διεθνισμό** (κατάργηση των εθνών) αλλά **αποδέχεται την αγάπη όλων των ανθρώπων για την πατρίδα τους και την εθνική τους ταυτότητα, με στόχο την ειρηνική συνύπαρξη και συνεργασία.** Αντιθέτως, ο εθνικισμός και ο διεθνισμός εύκολα έδωσαν χώρο στις στρατευμένες εκδοχές τους, και το μόνο που κατάφεραν στον πλανήτη αυτό είναι να αιματοκυλίσουν εκατομμύρια αθώων μέσα στα πλαίσια των «δεξιών» και «αριστερών» δικτατοριών που δημιούργησαν.

Σημείωση

[1] Harnack Adolf, «Η χριστιανική θρησκεία και το στράτευμα κατά τους τρεις πρώτους αιώνες» (μτφρ. και σχόλια αρχιμ. Κουράκλη Μελετίου), Αθήνα 2007, σελ. 175.

Αναδημοσίευση από:

http://www.oodegr.com/oode/koinwnia/ethnika/pateres_patrida_1.htm